

MMFS 08.40

Birinci Baskı
Aralık 2018

Mayın ve Harp Kalıntısı Patlayıcı (HKP)Tehlikelerinin İşaretlenmesi

---

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı

Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi

Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)

06330 Yenimahalle / Ankara/TÜRKİYE

E-posta: mafam@msb.gov.tr

Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33

Faks: 0 (312) 2131826

(Web: <http://mafam.msb.gov.tr>)

Uyarı

Bu doküman, kapak sayfasında belirtilen tarihten itibaren yürürlüktedir. Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) sürekli gözden geçirme ve revizyona tabi olduğundan, kullanıcılar dokümanın durumunu doğrulamak için, MAFAM İnternet sitesine (<http://mafam.msb.gov.tr>) başvurmalıdır.

Telif Hakkı

Bu doküman, bir Milli Mayın Faaliyet Standardıdır (MMFS) ve telif hakları MAFAM'a aittir. Bu doküman veya bir kısmı, MAFAM'ın önceden yazılı izni olmaksızın, hiçbir biçimde veya vasıta ile ve başka amaçlarla kopyalanamaz, saklanamaz veya iletilemez.
Bu doküman satılamaz.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı
Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı
Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi
Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)
06330 Yenimahalle / ANKARA

E-posta: mafam@msb.gov.tr
Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33
Faks: 0 (312) 2131826
(Web: <http://mafam.msb.gov.tr>)

MMFS-Aralık 2018

Tüm hakları saklıdır.

İçindekiler

İçindekiler.....	iii
Önsöz.....	iv
Giriş.....	v
1. Kapsam	1
2. Referanslar	1
3. Terimler, tanımlar ve kısaltmalar	1
4. Tehlike işaretleme sistemlerinin genel özellikleri	1
4.1. İşaretler ve işaretleyiciler.....	2
4.2. İşaretleme sistemleri	2
4.2.1. Kalıcı işaretleme sistemi özellikleri	2
4.2.2. Geçici işaretleme sistemleri.....	3
4.2.3. El yapımı işaretleme sistemleri	3
5. İşaretleme sistemi bakımı.....	3
6. Sorumluluklar	4
6.1. Milli Mayın Faaliyet Otoritesi (MMFO)	4
6.2. Mayın temizleme kuruluşları.....	4
EK-A Referanslar	5
EK-B Tehlike işaretleri ve tehlikeli alanlar	6
EK-C İşaretleme sistemi örnekleri	8
Değişiklik Kaydı	10

Önsöz

İnsani mayın temizleme programları için uluslararası standartlar, ilk olarak Temmuz 1996'da Danimarka'da yapılan uluslararası teknik konferansta çalışma grupları tarafından önerilmiştir. Mayın temizlemenin tüm yönleri için ölçütler belirlenmiş; standartlar önerilmiş ve "temizleme" için evrensel bir tanım üzerinde uzlaşmıştır. 1996 yılı sonlarında, Danimarka'da önerilen ilkeler, Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğündeki bir çalışma grubu tarafından geliştirilmiş ve İnsani Mayın Temizleme Faaliyetleri için Uluslararası Standartlar hazırlanmıştır. Birinci baskı, Mart 1997'de BM Mayın Eylem Servisi (UNMAS) tarafından yayımlanmıştır.

Bu ilk standartların kapsamı, başta mayın risk eğitimi ve mayın mağdurlarına yardımı olmak üzere mayın faaliyetinin diğer bileşenlerini içerecek ve operasyonel usuller, uygulamalar ve normlarda yapılan değişiklikleri yansıtacak şekilde genişletilmiştir. Standartlar yeniden geliştirilmiş ve Uluslararası Mayın Faaliyet Standartları (IMAS) adını almıştır.

Birleşmiş Milletler, standartların geliştirilmesi ve sürdürülmesi dâhil olmak üzere, mayın faaliyet programlarının etkili biçimde uygulanması ve teşvik edilmesinden genel olarak sorumludur. Bu bağlamda UNMAS, Birleşmiş Milletler bünyesinde, IMAS'ın geliştirilmesi ve sürdürülmesinden sorumlu olan ofistir. IMAS, Cenevre Uluslararası İnsani Mayın Temizleme Merkezi'nin desteğiyle hazırlanmıştır.

IMAS'ı hazırlama, gözden geçirme ve revize etme çalışmaları; uluslararası kuruluşlar, devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle, teknik komiteler tarafından yürütülmektedir. Her standardın en son versiyonu, teknik komite çalışmaları hakkında bilgiler ile birlikte, <http://www.mineactionstandards.org/> sitesinde bulunmaktadır. Gelişen mayın faaliyet normları ve uygulamalarını yansıtmak ve uluslararası düzenlemeler ve gereklerde meydana gelen değişiklikleri dâhil etmek amacıyla, IMAS asgari olarak üç yılda bir gözden geçirilmektedir.

1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 342'nci maddesi kapsamında Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde ve görevlendirilmesi halinde yurt dışında gerçekleştirilmesi planlanan insani maksatlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliğine yönelik faaliyetler ile Millî Mayın Temizleme Standartlarını hazırlamak/güncel bulundurmaktan Milli Mayın Faaliyet Merkezi (MAFAM) D.Bşk.ıığı sorumludur.

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan uluslararası standartlar ışığında Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) oluşturulmuştur.

Giriş

Mayın ve Harp Kalıntısı Patlayıcı (HKP) tehlikelerinin (patlamamış bombacıklar dâhil) işaretlenmesi, etkilenen toplumdaki erkek, kadın ve çocuklara açık ve net bir uyarı sağlamak ve mümkün olan yerlerde tehlikeli alanlara kazara giriş riskini azaltmak için fiziksel engel kurmak amacıyla yapılır.

Bu standart, kara mayınlarını ve patlamamış bombacıklar dâhil HKP'yi ele alan uluslararası insani hukuktaki üç sözleşmeden yararlanmaktadır: Anti Personel Mayın Yasağı Sözleşmesi (APMYS veya Ottawa Sözleşmesi), Belirli Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi (BKSS) ve Kargo Mühimmat Sözleşmesi (KMS). Bu sözleşme ve protokollere Taraf Devletler (TD) olan ülkelerin, tehlikelerin işaretlenmesinde belirli yükümlülükleri vardır.

APMYS'ye Taraf Devletler, "... bu alanlarda bulunan bütün anti personel mayınlar imha edilinceye kadar sivil halkın etkili bir biçimde bu alanların dışında tutulmalarını temin etmek için, yetkisi ya da denetimi altında bulunan mayınlı alanlardaki bütün anti personel mayınların, en kısa zamanda, çevreleri işaretli, gözetim altında ve çitler ya da başka yöntemlerle korunuyor olmalarını sağlamak"la yükümlüdür. APMYS'ye göre, işaretlemenin "... en az Değişik II. Protokol'de belirlenen standartlarda" olması gerekmektedir.

BKSS'ye EK Değişik II. Protokol, Taraf Devletler'in "... çit veya diğer yollarla sivil halkın bu (mayınlı) alanlardan etkili bir şekilde uzak tutulmasını temin etmek. ... İşaretleme ayırt edilebilir ve kalıcı bir karakterde ve belirlenmiş alana girmek üzere olan kişinin görebileceği şekilde olmalıdır." Değişik II. Protokol "... sivil nüfus tarafından görülmesi ve tanınmasını sağlamak" için mayın tarlaları ve mayınlı alanların işaretlenmesinde bir örnek ve özellikler sağlar. Örneğe ve kullanılan özelliklere benzer işaretler (bire bir aynı olması şart değil) gerektirir.

BKSS V. Protokol, Taraf Devletler'in "... mümkün olduğu hallerde, çatışma esnasında ve sonrasında herhangi bir zamanda, harp kalıntısı patlayıcıların mevcut olduğu durumlarda, çatışmanın taraflarının, mümkün olan en erken zamanda ve en geniş ölçekte, harp kalıntısı patlayıcıları içeren alanların ise sivil halkın etkili bir şekilde uzak tutulmasını sağlamak üzere, aşağıdaki hükümlere uygun olarak işaretleme, çitle çevirme ve izlemesi"ni sağlamalarını gerektirmektedir.

Kargo Mühimmat Sözleşmesi Madde 4'e göre; örneğin Taraf Devlet'e şu yükümlülüğü getirmektedir: "... kendi yetkisi ya da denetimi altında bulunan kargo mühimmatla kirletilmiş tüm alanların, sivil halkın uzak tutulmasını sağlayacak şekilde çevreleri işaretli, gözetim altında ve çitler ya da başka yöntemlerle korunuyor olmasını sağlamak için mümkün olan tüm önlemleri alır. Şüpheli tehlikeli alanların işaretlenmesi için, etkilenen toplum tarafından kolayca tanınabilecek işaretleme yöntemlerine dayanan uyarı işaretleri kullanılmalıdır. İşaretler ve diğer tehlikeli alan sınır işaretleyicileri mümkün olduğunca görünür, okunaklı, dayanıklı ve çevresel etkilere dirençli olmalı; işaretlenen sınırın hangi tarafının kargo mühimmatla kirlenmiş alan olduğunu, hangi tarafının emniyetli kabul edildiğini açıkça belirtmelidir".

Bu standardın hükümleri, sözleşmelerde ayrıntılı biçimde belirtilen yükümlülüklerin yerini almamaktadır ve Taraf Devlet, kendi yasal yükümlülüklerini eksiksiz olarak bilmelidir.

Mayın ve Harp Kalıntısı Patlayıcı (HKP) Tehlikelerinin İşaretlenmesi

1. Kapsam

Bu standart, mayın ve HKP tehlikelerinin (patlamamış kargo mühimmat dâhil) ve tehlikeli alanların işaretlenmesinde asgari gerekleri belirler. Mayın temizleme faaliyetleri sırasında mayın temizleme kuruluşları tarafından kullanılan işaretleme sistemlerini belirlemez.

2. Referanslar

Referanslar listesi EK-A'da verilmiştir. Referanslar, bu standartta atıf yapılan ve bu standardın hükümlerinin bir parçasını oluşturan önemli dokümanlardır.

3. Terimler, tanımlar ve kısaltmalar

MMFS standartlar serisinde kullanılan tüm terim ve tanımlara ilişkin sözlükçe, MMFS 04.10'da verilmektedir.

IMAS standartlar serisinde, “-ecek (İngilizce “shall””, “-meli (İngilizce “should”) ve “-ebilir (İngilizce “may””, istenen uyum derecesini belirtmek için kullanılmaktadır. Bu kullanım, ISO standartları ve kılavuzlarındaki dil ile uyumludur.

- a. “-ecek (İngilizce “shall””, standarda uymak için uygulanacak gerekler, yöntemler veya özellikleri belirtir.
- b. “-meli (İngilizce “should””, tercih edilen gerekler, yöntemler veya özellikleri belirtir.
- c. “-ebilir (İngilizce “may””) ise, muhtemel bir yöntem veya hareket tarzını belirtir.

“**Milli Mayın Faaliyet Otoritesi**” (MMFO) terimi, mayından etkilenen bir ülkede, mayın faaliyetini düzenleme, yönetme ve koordine etme sorumluluğu verilen, genellikle bakanlıklar arası koordinasyonu sağlayan devlet kurumunu ifade eder.

Not: Türkiye Cumhuriyetinde MMFO'nun yetki ve sorumlulukları Milli Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

“**Mayın temizleme kuruluşu**” terimi, mayın temizleme projeleri veya görevlerini uygulamaktan sorumlu her türlü kuruluşu ifade eder (devlet, STK, askeri veya ticari kuruluş). Mayın temizleme kuruluşu ana yüklenici, alt-yüklenici, danışman veya temsilci olabilir.

4. Tehlike işaretleme sistemlerinin genel özellikleri

Mayın ve HKP tehlikesi işaretleme sistemlerinin tasarımında, kirlenmiş bölgede kolayca bulunan doğal malzemeler ve işaretleme sisteminin kurulu kalacağı süre göz önünde bulundurulmalıdır.

İşaretleme sistemlerinde kullanılan malzemelerin, mayın ve HKP tehlikesi içeren alanı işaretlemesi dışında, mali değeri bulunmayan, pratik malzeme olması genel olarak kabul edilir. Herhangi bir şekilde yeniden kullanılabilir veya mali değeri bulunan malzeme kullanılırsa, bunlar çevrede yaşayanlar tarafından sökülebilir, çalınabilir veya kaybolabilir.

4.1. İşaretler ve işaretleyiciler

Tehlike işareti, tehlike işaretleme sisteminin bir parçası olarak yerleştirildiğinde, bölgede mayın ve HKP varlığı hakkında yerel halkı açık biçimde uyararak amacını taşıyan, yazılı ve/veya sembol biçiminde bilgi veren, imal edilmiş, kalıcı veya yarı kalıcı duyurudur. EK-B'de tehlike işaretlerinin örnekleri verilmiştir. Yazılar, mevcut tehlikeyi (mayın veya HKP) ifade etmeli; sembol ise, ulusal ve yerel düzeyde erkek, kadın ve çocuklar tarafından tanınacak biçimde "tehlike"yi belirtmelidir.

Uyarı işaretleri kalıcı olmalıdır ve uyarılara riayet edilmelidir. İşaretlerin mevcut olmadığı veya yerel koşulların etkili kullanıma engel olduğu durumlarda (örneğin yerel halk tarafından işaretlerin defalarca sökülmesi gibi), mayın veya HKP tehlikesini belirtmek için tehlike uyarı işaretleyicisi kullanılabilir. Tehlike uyarı işaretleyicilerinin örnek kullanımı EK-C'de verilmiştir.

Tehlike uyarı işaretleri ve işaretleyicileri, gün ışığında 30 m mesafeden açıkça görülebilir ve en yakınındaki işaret ve işaretleyicilerden 30 m uzakta olmalıdır. Eğer işaretlemeler bitki örtüsü veya arazi tarafından örtülüyorsa, fiziksel engeller kullanılabilir.

Tehlike uyarı işaret ve işaretleyicileri, mühimmat kovanları, içinde daha önce patlayıcı bulunmuş malzemeler veya elden çıkarılan silah sistemlerinden yapılmamalıdır.

4.2. İşaretleme sistemleri

İşaretleme sistemlerinin üç genel kategorisi vardır:

a. Kalıcı işaretleme sistemleri: Yakın gelecekte temizlenmesi planlanmamış mayın ve HKP tehlike alanlarının çevresini işaretleme için kullanılmalıdır. Bunlarda işaretleyici, işaret ve fiziksel engeller birleşimi kullanılmalıdır.

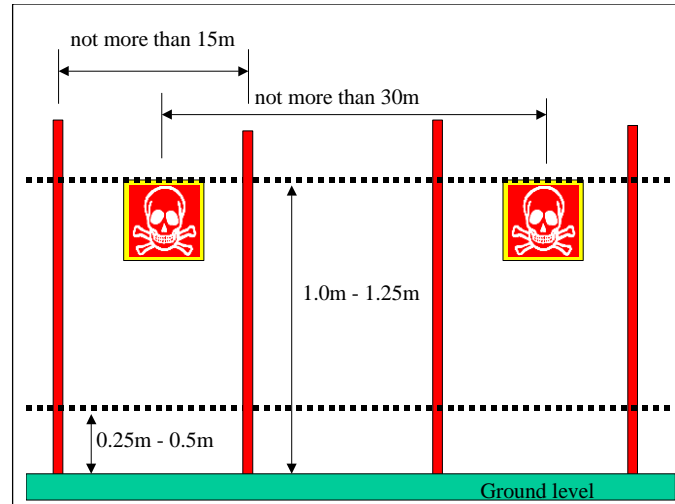
b. Geçici işaretleme sistemleri: Temizleme faaliyetleri için hazırlanan mayın ve HKP tehlike alanlarının çevresini işaretlemede kullanılabilir. Fiziksel engellerin kullanımını içermelidir.

c. El yapımı işaretleme sistemleri: Genellikle yerel halk tarafından konulmuş veya dikilmiştir. Bunlar ayrıca, geçici veya kalıcı işaretleme sistemlerini kurmak için malzemelerin mevcut olmadığı durumlarda mayın temizleme kuruluşları tarafından da kullanılabilir.

4.2.1. Kalıcı işaretleme sistemi özellikleri

Kalıcı mayın ve HKP işaretleme sistemlerinin tasarımı, mayın ve HKP tehlike alanının sınırlarını açıkça belirten işaretleyici, işaret ve fiziksel engellerin birleşimini içerecektir.

Tehlike işaretleme sembolleri açıkça görülebilir olacaktır (Bkz. Madde 4.1). İşaretleyici ve işaretler, işaretlenen sınırın hangi tarafının mayın ve HKP tehlike alanı içinde olduğunu ve hangi tarafın emniyetli kabul edildiğini açıkça belirtir. Uyarı işareti, mayınlı veya şüpheli tehlikeli alandan dışarıya doğru bakacak şekilde açıkça görülmelidir.

Şekil 1: Tel Çit Engel

İngilizce	Türkçe
Not more than 15m	15 metreyi aşmayacak
Not more than 30m	30 metreyi aşmayacak
Ground level	Zemin (yer) seviyesi

Fiziksel engeller; duvar, çit veya mayın ve HKP tehlike alanına kazara girişe engel olan diğer engelleri de içerebilir. Çitler, birinci hattın zeminden yüksekliği 0,25 m ila 0,5 m arası ve ikinci hattın zeminden yüksekliği 1,0 m ila 1,25 m olacak şekilde iki hat halinde direklere bağlanarak yapılmalıdır. (Bkz. Şekil 1). Çit hattı; tel, kablo, sicim, sentetik kordon veya şerit dâhil uygun her türlü dayanıklı malzemeden yapılabilir. Direk olarak ise; ağaçlar, binalar veya uyarı sisteminin bir parçası olarak kurulmuş mevcut yapılar ve direkler kullanılabilir. Bunlar 15 m'den daha uzak olmayacak şekilde konumlanmış olmalıdır.

Tehlike uyarı işaretleri, çitin üst hattına, birbirlerinden 30 m'den daha uzak olmayacak şekilde ve her dönme noktasına 5 m mesafede takılır. Gerekliğinde, direklere de takılabilir.

4.2.2. Geçici işaretleme sistemleri

Geçici işaretleme sistemleri; temizleme faaliyetleri için hazırlanan mayın ve HKP tehlike alanlarının çevresini işaretlemede kullanılabilir. Fiziksel engellerin kullanımını içerebilir.

Geçici işaretleme sistemleri, MMFO tarafından belirlenen standartlara uyacaktır.

4.2.3. El yapımı işaretleme sistemleri

El yapımı işaretleme sistemlerinde bölgede mevcut olan kolayca bulunan doğal malzemeler kullanılmalıdır. MMFO tarafından belirlenen standartlara uygun olarak inşa edilmelidir.

Mayın temizleme kuruluşları, el yapımı işaretleme sistemlerini kullanmaktan kaçınmalıdır. El yapımı sistemler mümkün olan en kısa sürede, geçici işaretleme sistemleri ile değiştirilmelidir.

5. İşaretleme sistemi bakımı

MMFO, kalıcı ve geçici işaretleme sistemlerinin bakımından sorumlu olacaktır. Bu sorumluluk, ulusal ve yerel Mayın Risk Eğitimi (MRE) programlarıyla bütünleştirilmeli ve risk altında olan toplulukları etkin bir şekilde kapsamalıdır.

İşaretleme sistemini inşa eden ya da yerleştiren mayın temizleme kuruluşu:

a. Tehlikeli alan(lar)ı, bu MMFS'yle uyumlu olacak biçimde ve MMFO'nun talimatına göre işaretleyecek,

b. İşaretleme sistemi hakkında, etkilenen toplumlardaki erkek, kadın, çocuklara ve yerel otoritelere bilgi verecektir. İşaretleme sistemlerinin mülkiyeti, risk altındaki toplumlara devredilecek ve bakımının önemini açıklamak gerekecektir. Bu devir-teslim, resmi olarak belgelenmelidir.

Herhangi bir yerel otoritenin veya sürekli yerleşik toplumun olmadığı durumlarda, işaretleme sistemini inşa etmiş veya yerleştirmiş olan mayın temizleme kuruluşu, alanın mayın, HKP veya diğer düzeneklerden temizlenmesi tamamlanıncaya kadar bunların bakımını yapacak şekilde önlem alacaktır. Daha sonra, bunların bakımı yerel otoritelere, diğer mayın temizleme kuruluşuna veya diğer yetkili makama devredilmeye çalışılmalıdır.

6. Sorumluluklar

6.1. Milli Mayın Faaliyet Otoritesi (MMFO)

MMFO , milli mayın faaliyet programı ve mayın temizleme projelerinde kullanılmak üzere, uygun ve yapılabilir tehlike uyarı işaretleme sistemlerinin tasarlanmasına yönelik standartlar hazırlar ve yayımlar. Ayrıca bölgesel ve yerel otoritelere, tehlikeli alan işaretleme sistemlerinin korunması ve bakımında rehberlik eder.

6.2. Mayın temizleme kuruluşları

Mayın temizleme kuruluşları, MMFO'nun tehlike işaretleme sistemi standartlarını uygular.

Tehlike uyarı işaretlemede ulusal standart ve şartnamelerin olmadığı durumlarda, mayın temizleme kuruluşları bu standarttaki şartları uygular.

EKLER :

EK-A (Referanslar)

EK-B (Tehlike İşaretleri ve Tehlikeli Alanlar)

EK-C (İşaretleme Sistemi Örnekleri)

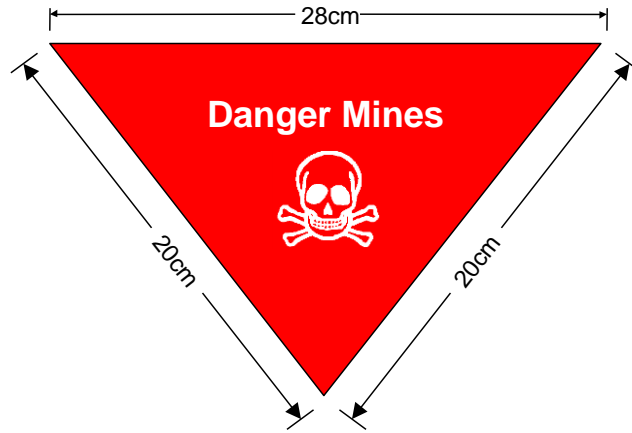
EK-A Referanslar

Aşağıdaki dokümanlar, bu metinde atıf yoluyla bu standardın bir parçası haline gelen hükümler içermektedir. Tarih taşıyan referanslar için, bu yayımların sonraki değişiklikleri veya revizyonları geçerli değildir. Ancak, standardın bu bölümüne dayalı olan anlaşmaların tarafları, aşağıda belirtilen dokümanların en son versiyonlarını uygulama imkânlarını araştırmaya teşvik edilmektedir. Tarih taşımayan referanslar için, atıf yapılan dokümanın en son baskısı geçerlidir. ISO ve IEC üyeleri, halihazırda yürürlükte olan ISO ve EN sicil kütüklerini muhafaza etmektedir:

- a. MMFS 04.10 Mayın Faaliyet Terim, Tanım ve Kısaltmaları Sözlüğü,
- b. 3 Mayıs 1996 tarihli Mayın, Bubi Tuzağı ve Diğer Düzeneklerin Kullanımının Yasaklanması veya Kısıtlanması hakkında BKKS'ye EK Değişik Protokol ile 3 Mayıs 1996 tarihli Değişik II. Protokol ve HKP hakkında BKSS'ye EK 5. Protokol,
- c. Anti Personel Mayınların Kullanımının, Depolanmasının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme (Ottava Sözleşmesi),
- ç. Kargo Mühimmat Sözleşmesi.

Bu referansların en son versiyonu/baskısı kullanılmalıdır. MAFAM, bu standartta kullanılan tüm referansların kopyalarını muhafaza etmektedir. MMFS'nin en son versiyonu/baskısına ilişkin sicil kütüğü MAFAM tarafından tutulmaktadır ve adresinde bulunan MAFAM internet sitesinden erişilebilir. MMFO, işverenler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar, mayın faaliyet programlarına başlamadan önce bunların kopyalarını elde etmelidir.

EK-B
Tehlike işaretleri ve tehlikeli alanlar

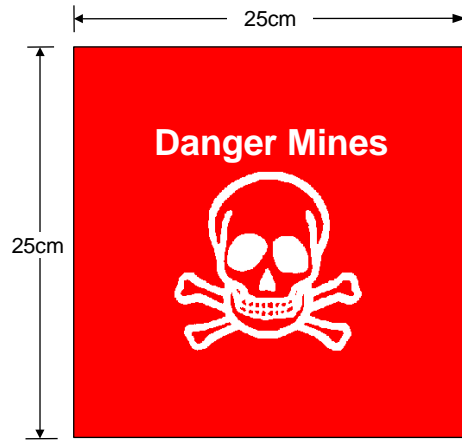

Şekil B-1: Üçgen tehlike işareti

İngilizce	Türkçesi
Danger Mines	Tehlike Mayın

Notlar:

1. Uluslararası hukukta Taraf Devletler'in mayınlı arazilerin işaretlenmesi ve çitle çevrilmesi yükümlülüklerinden dolayı, bu bir normatif ektir. Bu ekin normatif niteliğine rağmen, tehlike işaretlerinin tasarım ve düzeninde, bu notların kalanında verilen yönlendirmeye uygun bir şekilde esnekliğe izin verilebilir.
2. İşaret, kırmızı veya turuncu arka plan ile beyaz tehlike sembolünü içermelidir. Tehlike için evrensel sembol, kurukafa ve çapraz kemiklerdir, ancak kurukafa ve çapraz kemikler uygun değilse MMFO başka bir sembol belirleyebilir.
3. Yerel dil(ler)de "**Tehlike Mayın**" kelimeleri [veya hakim tehlikeye bağlı olarak "**Tehlike Patlamamış Mühimmat (PAM)**"], işaret üzerinde bulunmalıdır. Düzeltilmiş 2. Protokol, uyarı işaretlerinin ayrıca Birleşmiş Milletler (BM)'in altı resmi dilinden (İngilizce, Fransızca, Rusça, Çince, Arapça ve İspanyolca) birinde olmasını tavsiye eder, ancak bu tavsiye, bu standardın amaçları bakımından zorunluluk değildir.
4. Düzeltilmiş 2. Protokol, işaretin yansıtıcı malzemedan sarı bir sınır içermesini tavsiye eder, ancak bu tavsiye, bu standardın amaçları bakımından zorunluluk değildir.
5. İşaretin arka yüzeyi beyaz olmalıdır.
6. Boyutları diyagramda gösterilenden daha az olmamalıdır.

Şekil B-2: Kare tehlike işareti

İngilizce	Türkçesi
Danger Mines	Tehlike Mayın

Notlar:

1. İşaret; kırmızı veya turuncu arka plan ile beyaz tehlike sembolünü içermelidir. Tehlike için evrensel sembol, kurukafa ve çapraz kemiklerdir, ancak kurukafa ve çapraz kemikler uygun değilse MMFO başka bir sembol belirleyebilir.
2. Yerel dil(ler)de “**Tehlike Mayın**” kelimeleri (veya hakim tehlikeye bağlı olarak “**Tehlike HKP**”), işaret üzerinde bulunmalıdır. Düzeltilmiş 2 Protokol, uyarı işaretlerinin ayrıca BM'nin altı resmi dilinden (İngilizce, Fransızca, Rusça, Çince, Arapça ve İspanyolca) birinde olmasını tavsiye eder, ancak bu tavsiye, bu standardın amaçları bakımından zorunluluk değildir.
3. Düzeltilmiş 2. Protokol, işaretin yansıtıcı malzemeden sarı bir sınır içermesini tavsiye eder, ancak bu tavsiye, bu standardın amaçları bakımından zorunluluk değildir.
4. İşaretin arka yüzeyi beyaz olmalıdır.
5. Boyutları diyagramda gösterilenden daha az olmamalıdır.

EK-C İşaretleme sistemi örnekleri

Boyanmış taşlarla sınır şeridi

C.1. Genel kurallar

Mayın ve HKP tehlikesini işaretlemek için boyanmış taşlar kullanılır ve taşlar mayın veya HKP tehlikesine en yakın olan kenar boyunca yerleştirilir. Normalde rengi kırmızı olmalıdır, ancak bu renk kültürel hassasiyetler içeriyorsa, diğer herhangi bir güçlü renk kullanılır.

Temel kural olarak, hiç kimse boyalı taşların belirttiği çizgiyi geçmemelidir.

Beyaz taşlar emniyeti göstermek için kullanılır ve aşağıda belirtilen yerlere yerleştirilir:

- a. Kullanılabilir alanların kenarları boyunca,
- b. Tehlike alanlarının sınırlarını işaretlemek için kullanılan renkli taşlardan önce (yani, mayın ve HKP tehlike alanının kullanılabilir tarafında),
- c. İki sıra renkli taş arasında (örn. emniyet şeridi görünür olsun diye iki mayın ve HKP tehlike alanının arasında bir emniyet şeridi).

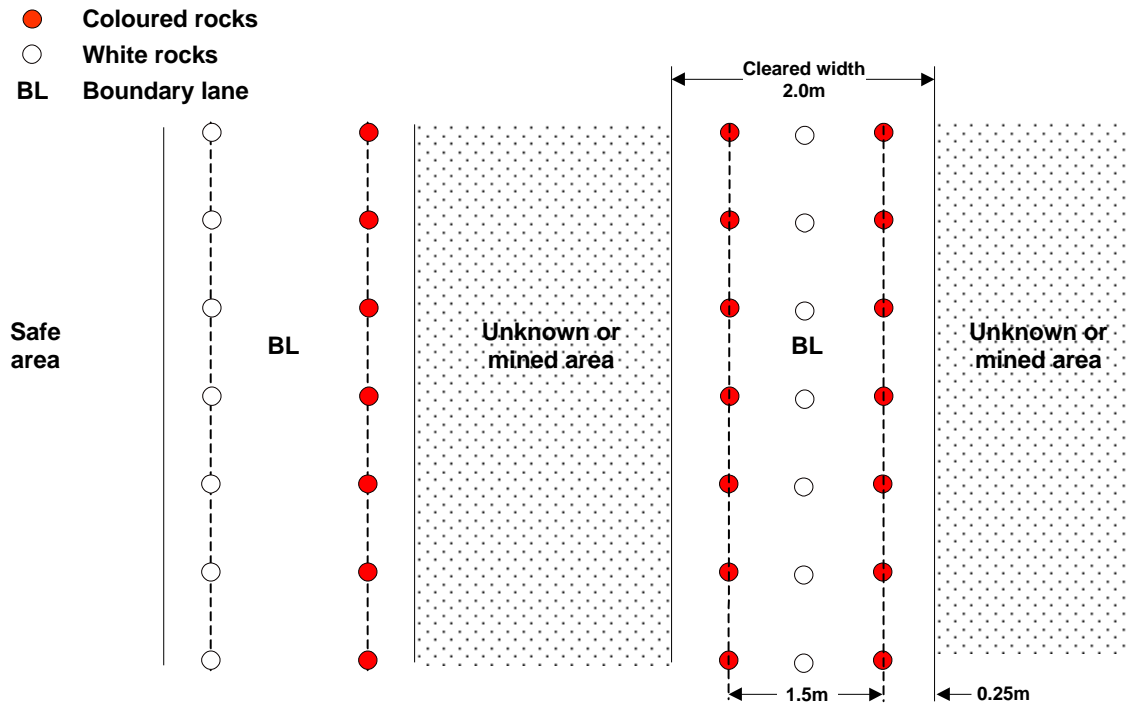
Taşlar arasındaki mesafe, dönme noktaları dışında 5 m'den fazla olmayacaktır, dönme noktalarında ise mesafe yaklaşık 2 m'ye kadar düşürülmelidir.

C.2. Sınır şeridi ve emniyet şeridi işaretleme

Sınır şeritleri ve emniyet şeritleri, aşağıdaki gibi temizlenecek ve işaretlenecektir (Bkz. Şekil C-1):

- a. Bir şeridin bir tarafında kullanılabilir alan, diğer tarafında tehlikeli alan olduğu zaman, şerit Şekil C-1 Örnek A'da gösterildiği gibi işaretlenecektir,
- b. Bir şeridin iki tarafında da tehlikeli alan olduğunda, şerit Şekil C-1 Örnek B'de gösterildiği gibi işaretlenecektir.

Şekil C-1: Taşlar kullanarak işaretleme örneği

Example A

Example B

İngilizce	Türkçesi
Coloured rocks	Renkli taşlar
White rocks	Beyaz taşlar
BL: Boundary lane	BL: Sınır şeridi
Safe area	Emniyetli alan
Unknown or mined area	Bilinmeyen veya mayınlı alan
Cleared width	Temizlenmiş genişlik
Example A	Örnek A
Example B	Örnek B

Değişiklik Kaydı

MMFS değişiklik yönetimi

MMFS serisi standartlar, üç yılda bir resmi olarak gözden geçirilmektedir. Ancak bu kural, operasyonel güvenlik ve verimlilik nedenleriyle veya editoryal amaçlarla, üç yıllık dönem içinde değişiklik yapılmasını önlemez.

Bu MMFS dokümanına değişiklikle yapıldıkça, her değişiklik numaralandırılır, tarihi ve ayrıntılarıyla aşağıdaki çizelgeye kaydedilir. Değişiklik ayrıca, "değişiklik no. 1'i içerir" vs. tabirinin baskı tarihinin altına dâhil edilmek suretiyle MMFS 'nin kapak sayfasında da gösterilir.

Her MMFS 'nin resmi gözden geçirmesi tamamlandığında yeni baskı yayımlanabilir. Yeni baskının tarihine kadar yapılan değişiklikler ise, yeni baskıya dâhil edilir ve değişiklik çizelgesinden silinir. Değişikliklerin kaydı yeniden başlatılır ve yeni bir gözden geçirmeye kadar sürdürülür.

En son değiştirilmiş olan MMFS, <http://mafam.msb.gov.tr> adresine yüklenmiş olan versiyondur.

No	Tarih	Değişiklik Ayrıntıları